

**Resposta a consulta pública: Avantprojecte de
Llei d'addiccions de Catalunya**

AECC-Catalunya Contra el Càncer

Juliol 2020

Introducció

El càncer es pot considerar com el problema sanitari, social i econòmic més important que tenim a Catalunya.

A l'estat, cada any es diagnostiquen al voltant de 275.000 casos nous i existeixen al voltant de 1,5 milions de persones afectades per aquesta malaltia. Actualment, el càncer ocupa la segona causa de mort entre homes i dones darrere de malalties del sistema circulatori, arribant a ser la causa principal de mort en homes. En el 2015, va ser la causa del 26,4% de morts totals.

D'acord amb l'Organització Mundial de la Salut, del 30% al 50% de casos de càncer són evitables i quasi bé un terç de les morts per càncer es deuen a 5 factors principals de comportament i dieta: Índex de Massa Corporal Alt, Baix Consum de Fruites i Verdures, Falta d'Activitat Física, Consum de Tabac i Consum d'Alcohol.

L' AECC-Catalunya contra el càncer treballa des de fa més de 40 anys en la prevenció primària del càncer i promoció de la salut, realitzant diferents tipus d'accions i posant a disposició de la població diferents recursos per a facilitar l'adopció d'estils de vida saludables i així prevenir la malaltia.

L' AECC-Catalunya contra el càncer és des de fa molts anys un agent fonamental de la societat civil en la promoció de la salut i participa activament en diversos processos públics i grups de treball.

A continuació es presenta el marc conceptual sota el que es treballa prevenció i promoció de la salut en l'entitat, seguit de les propostes a l'avantprojecte de llei en menció. Les propostes estan basades en evidència científica i han estat generades i debatudes per un grup de treball multidisciplinari de professionals de l'entitat.

Marc Conceptual

La complexitat de malalties com el càncer i la seva naturalesa multifactorial fan necessàries la implementació d'estratègies complexes.

D'acord amb les investigacions, els diferents mètodes de treball poden tenir major o menor impacte. Les intervencions de salut pública més efectives estan fetes sobre un paquet tècnic basat en l'evidència, que combina diferents accions interrelacionades, que aplicades conjuntament van a potenciar-se aconseguint millores sostenibles en un factor de risc o malaltia específica.

Aquestes accions, han d'estar enfocades envers els factors que determinen les decisions de salut de les persones. Els factors determinants poden agrupar-se en quatre grans grups:

- Factors biològics
- Factors de l'entorn i medi ambient
- Factors de l'estil de vida
- Factors del sistema sanitari

Els factors de l'entorn i medi ambient, entesos com les condicions socio-econòmiques, culturals i ambientals en les que la persona viu i es desenvolupa, són absolutament fonamentals, perquè influeixen en els demés grups de factors esmentats. Per tant, treballar en accions que canvien el context en el que les persones viuen, per tal de que l'adopció d'estils de vida saludables sigui més fàcil, és un objectiu prioritari del nostre treball de prevenció i promoció de la salut.

Estratègia AECC-Catalunya contra el càncer

Les línies estratègiques de l' AECC-Catalunya contra el càncer en prevenció i promoció de la salut són:

1. Inter-sectorialitat
2. Entorns saludables
3. Acció comunitària

Aquestes línies estratègiques, es concreten en la nostra tasca diària en:

- Treballar en xarxa amb les administracions locals, entitats i ciutadania mitjançant les taules locals.
- Contribuir a la modificació dels entorns locals comunitaris on resideix la població, ex.: centres educatius, universitats, barris,..
- Dur a terme intervencions que facilitin la participació comunitària en processos de promoció de la salut.

Orientant les funcions i tasques del nostres professionals a:

- Assumir el rol de coordinació amb altres entitats i espais (assistir a les taules locals, treballar en xarxa, participar en projectes d'altres entitats, assessorar a altres entitats, coordinar-se amb entitats que duguin a terme intervencions semblants o almenys en els mateixos espais,...)
- Dur a terme un gir en l'orientació tècnica professional, passant d'un model d'educació per a la salut preventiu a un model de desenvolupament comunitari orientat a modificar l'entorn.

Orientant-nos cap a les accions que modifiquen l'entorn:

- Intervencions que es perllonguen en el temps i per tant es converteixen en un element més de l'entorn. Ex.: activitats d'exercici físic que es repeteixen setmanalment,...
- Intervencions puntuals que generen canvis immediats, que es mantenen a llarg termini. Ex.: Espais sense fum,...

Tot això fa pertinent la participació de l'AECC-Catalunya contra el càncer en aquesta consulta pública com a part de les accions que estan contemplades a la nostra estratègia. Les lleis són elements de regulació fonamentals en la lluita contra el tabac, alcohol i altres drogues, oferim un seguit d'aportacions que esperem siguin d'utilitat.

Aportacions AECC-Catalunya contra el càncer

En l'àmbit de les competències de Catalunya en els diferents epígrafs que anomenem a continuació, L'AECC-Catalunya contra el càncer proposa:

a. Tabac:

1. Informar i conscienciar

- Realitzar campanyes a gran escala mitjançant els mitjans de comunicació per a educar al públic dels beneficis de deixar de fumar i la importància de la protecció de les persones exposades al fum del tabac aliè.
- Campanyes a gran escala mitjançant els mitjans de comunicació adreçades als més joves per a retardar l'edat d'inici del consum i informar i conscienciar envers els efectes nocius del consum precoç, així com el consum d'altres tipus de consums (catximba, vapeig,...).
- Fomentar el pensament crític dels adolescents incorporant al currículum escolar continguts (com funciona el procés d'addicció, màrqueting del tabac,...) que ajudin a l'adolescent en la presa de decisions envers conductes més saludables.

2. Incrementar barreres de consum

- Augmentar els impostos especials i els preus aplicats a tots els productes del tabac i derivats.
- Difondre i aplicar la prohibició total de la publicitat, la promoció i el patrocini del tabac i productes derivats, incloent espais digitals.
- Reforçar la restricció de venda a menors mitjançant canals on-line.
- Exigir el compliment de la legislació vigent envers els consum en llocs públics (terrasses, patis o àrees de transits de centres comercials).
- Eliminar l'exposició al fum del tabac aliè en tots els llocs on pugui haver exposició a menors, com a totes les instal·lacions esportives i d'espectacles, parades i andanes de mitjans de transport, platges i d'altres espais naturals, piscines comunitàries, parcs infantils, vehicles, entre d'altres.

3. Equiparar les mesures a les noves formes de consum

- Equiparar les mesures contemplades en la legislació vigent i suggerides en aquest document a tots els productes relacionats amb el consum de tabac, tabac per escalfament, productes electrònics de consum de nicotina, vapor i d'altres.

4. Ajuda al fumador per deixar de fumar

- Oferir al fumador els tractaments més eficaços basats en l'evidència disponible per a la deshabitació tabàquica en l'atenció primària incloent tant el tractament farmacològic com el tractament psicològic.
- Inclusió de serveis de deshabitació tabàquica en els protocols de prevenció de riscos laborals.
- Ampliació de la cobertura sanitària per el tractament farmacològic al 100% de la població que ho necessiti.

b. Alcohol

1. Informar i conscienciar

- Realitzar campanyes a gran escala mitjançant els mitjans de comunicació per educar al públic envers els danys causats pel consum d'alcohol, especialment en menors.
- Fomentar el pensament crític dels adolescents incorporant al currículum escolar continguts (com funciona el procés d'addicció, el màrqueting de l'alcohol,...) que ajudin als adolescents en la presa de decisions envers conductes més saludables.

2. Incrementar barreres de consum

- Augmentar els impostos especials aplicats a les begudes alcohòliques i el seu preu.
- Difondre i aplicar prohibicions o restriccions integrals a l'exposició a la publicitat de l'alcohol, en els diferents mitjans de comunicació.
- Difondre i aplicar restriccions a la disponibilitat física d'alcohol, reduint els horaris de venda.
- Exigir el compliment de la legislació vigent aplicant mesures de supervisió i control dels establiments que venen alcohol.

1) Observatorio del càncer AECC. Disponible en : www.observatorio.aecc.es

2) INE. Notas de Prensa. Defunciones según la causa de la muerte. Año 2015. Disponible en:

<http://www.ine.es/prensa/edcm.2015.pdf>

3) Thomas R. Frieden, MD, MPH, Effective Program Implementation. Peer Reviewed. American Journal of Public Health. January 2014, Vol 104, No. 1.

4) Stulberg. The key to Changing Individual Health Behaviors. Harvard Public Health Review. Volume 2, October 2014.